

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

ШАЙНЕР ГАННА ІГОРІВНА

УДК 378.147:81'243:7.05(043.5)

**ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ СЕРЕДОВИЩА**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

**Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук**

Дисертація є рукописом.

Роботу виконано в Національному університеті «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
ГРИНЬОВА Марина Вікторівна,
Полтавський національний
педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
ректор;

доктор педагогічних наук, професор
КОЛОМІЄЦЬ Алла Миколаївна,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
проректор з наукової роботи;

доктор педагогічних наук, професор
ТЕЛИЧКО Наталія Вікторівна,
Мукачівський державний університет,
завідувач кафедри англійської мови, літератури
з методиками навчання.

Захист відбудеться 8 квітня 2026 року о 10.00 год на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.052.05 у Хмельницькому національному університеті, за адресою: зал засідань, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016.

Із дисертацією можна ознайомитися на сайті <https://nauka.khmnu.edu.ua> та в Науковій бібліотеці Хмельницького національного університету, за адресою: вул. Кам'янецька, 110/1, м. Хмельницький, 29016.

Реферат розіслано 6 березня 2026 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ірина АНДРОЩУК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасні глобалізаційні зміни, інтенсивний розвиток цифрових технологій проектування, розширення міжкультурних зв'язків у сфері архітектури та дизайну, а також зростання значущості креативних індустрій актуалізують нові змістові характеристики і функціональні ролі дизайнерів середовища. Нині фахівець у цій сфері не тільки працює над створенням естетично привабливих і функціонально зручних просторів, але й виконує роль медіатора між культурними традиціями, технологічними новаціями та соціальними очікуваннями. Усе це зумовлює потребу в перегляді теорії і практики професійної підготовки дизайнерів середовища, оновленні концепції професійної підготовки та розширенні можливостей для неперервного професійного розвитку. Зокрема, особливого значення слід надати проблемі формування і розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, що є одним із визначальних факторів формування їхньої здатності адаптуватися до специфіки професійного середовища та знайти власне місце на висококонкурентному міжнародному ринку праці.

Наші міркування підтверджуються низкою аргументів, серед яких утвердження англійської мови як одного з основних засобів професійного спілкування у креативній індустрії; широке використання цифрових сервісів та програмних продуктів у професійній діяльності дизайнера середовища, що зумовлює потребу в оволодінні спеціалізованою термінологією англійською мовою, впевненому користуванні англійськими інтерфейсами, супровідною документацією тощо. Іншомовна професійна компетентність дизайнера середовища забезпечує можливість для налагодження ефективної професійної взаємодії, представлення творчих проєктів, участі в міжнародних ініціативах освітнього, науково-творчого, професійного характеру, роботи з фаховими джерелами, нормативно-технічною документацією, інструкціями тощо, а також комунікації з іноземними клієнтами, колегами, експертами, загалом – долучення до глобального професійного дискурсу.

Відтак аргументуємо потребу у застосуванні комплексного підходу до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища в умовах професійної підготовки, що реалізується у закладах вищої освіти. Адже роль і значення іноземної мови у життєдіяльності сучасного суспільства та іншомовної професійної компетентності як складника професійної компетентності фахівця означені у документах міжнародного та національного рівнів. Зокрема, їх актуалізація простежується у рекомендаціях і звітах міжнародних організацій, асоціацій, що займаються дослідженнями в галузі: мовної освіти (Council of Europe, European Commission); професійної підготовки, неперервного професійного розвитку, професійної діяльності дизайнерів

(European Commission, The Bureau of European Design Associations, International Association of Designers) тощо.

Вимоги до іншомовної професійної підготовки сучасних фахівців задекларовані у законодавчій та нормативно-правовій базі вищої освіти України, що відображає специфіку розвитку освіти, зокрема й вищої: Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про вищу освіту» (2014); використання англійської мови як мови міжнародного спілкування: Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» (2024); Наказ Міністерства освіти і науки України № 1391 від 13.12.2018 року «Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 022 Дизайн для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» тощо.

Проблема іншомовної професійної підготовки сучасного фахівця, зокрема й професіонала у сфері дизайну середовища, неодноразово обговорювалася на шпальтах спеціалізованих наукових видань, висвітлювалася у науково-методичній і монографічній літературі, а також становила предмет дискусій на науково-практичних конференціях як національного, так і міжнародного рівнів.

Для дослідження вагоме значення мають праці, що аналізують теорію і практику професійної підготовки майбутніх дизайнерів (Н. Авер'янова, З. Бакум, С. Борисова, С. Геренко, Л. Гук, Д. Зябловська, О. Крикун, В. Кушнір, А. Максимова, А. Мандра, Ю. Одробінський, І. Петрова, І. Рижова, Н. Слободна, О. Тамаркіна, В. Тименко, О. Фурса, Д. Цзю, С. Чирчик, О. Швець тощо).

Посутно роль у розробці концепції і системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища відводимо результатам наукових студій, що безпосередньо пов'язані із висвітленням: особливостей викладання і навчання іноземної мови (О. Тарнопольський, Z. Ali, K. Bailey, J. Flowerdew, J. Harmer, S. McCrocklin, F. Mishan, J. Newton, A. Schmidt, Sh. Shahid, M. Stan, T. Tinsley); теоретичних засад, що покладені в їхню основу: екзистенціалізм (В. Зінченко, K. Jaspers, S. Kierkegaard), прагматизм (Г. Васянович, J. Dewey, W. James, Ch. Peirce), конструктивізм (M. Cole, E. von Glasersfeld, J. Piaget, L. Vygotsky), структуралізм (Р. Мартинова, Ф. де Сосюр, Н. Castañeda-Peña), функціоналізм (Г. Бондаренко, В. MacWhinney, R. van Valin), лінгвокультуралізм (Л. Кодлюк, Ch. Bally, L. Weisgerber), нативізм (І. Аршава, N. Chomsky, S. Pinker), когнітивізм (К. Clark, J. Piaget, E. Smalle), інтеракціонізм (К. Шевчук, R. Chapman, D. Hargreaves); таксономія Блума (С. Тарасенко, В. Bloom, M. Engelhart, E. Furst), концепція розвивального навчання (Н. Безлюдна, R. Chapman, J. Lantolf, P. Murray), концепція проблемного навчання (Ю. Семеняко, M. Baden, R. Tamblin); методологічних підходів до формування іншомовної компетентності: системного (О. Савченко, V. Kernagaran, F. Lim, M. Wilczewski), холістичного (Y. Bakai, J. Clifton, V. Прума, O. Semenets), компетентнісного (Б. Фурманець, Y. Gao, A. Wang), особистісно-діяльнісного (М. Гриньова, D. Clark, G. Martin), діяльнісного

(О. Макогін, W. Littlewood), культурологічного (Y. Ogli, S. Schnurr), міждисциплінарного (J. Cenoz, F. Genesee, D. Gorter), аксіологічного (О. Листопад, І. Пінчук, М. Stan), технологічного (І. Галушак, G. Kessler, С. Meskill, M. Warschauer) тощо; організаційних форм і методів навчання (А. Kolomiiets, O. Shvets, S. Thornbury), зокрема й інтерактивного (Н. Теличко, S. Omar, R. Wong Mee Mee), ситуативного (O. Onats, V. Red'ko, L. Smovzhenko, N. Sorokina), змішаного (А. Малота, P. Chen, H. Liu, X. Zhang), навчання на основі використання сучасних технологій (Н. Кардашова, G. Stanley); формування іншомовної компетентності: у спілкуванні (О. Вашило, С. Goh, P. MacIntyre), аудіюванні (Г. Багрій, R. Mahan, L. Vandergrift, N. Walker), письмі (О. Бігич, Н. Шандра), читанні (Ж. Нікіфорчук) тощо.

Результати аналізу монографічних видань та дисертаційних робіт слугують підставою для висновку про те, що до актуальних аспектів іншомовної професійної підготовки сучасного фахівця науковці відносять специфіку формування таких складових, як англomовна аудиторна компетентність (І. Білянська, Н. Дячук), монологічна (О. Баб'юк), комунікативна: усна і писемна (І. Бартош, Н. Шандра), що є системотвірними в іншомовній професійній компетентності майбутніх військових (Г. Дзіман, В. Крикун), педагогів (В. Бурак, Н. Лупак), ІТ-фахівців (Н. Добровольська, Н. Шандра), менеджерів (А. Медведчук), фахівців природничих спеціальностей (Н. Микитенко), фахівців сфери туризму (Л. Кнодель, М. Митник), технічних спеціальностей (З. Корнева); соціальних працівників (Л. Березовська); економістів (Н. Лямзіна); інженерів (Н. Кіш); митників (О. Метьолкіна); інженерів галузі будівництва та цивільної інженерії (С. Рубцова); фахівців із документознавства та інформаційної діяльності (О. Тур); машинобудівної галузі (О. Тимошук) тощо.

У ході опрацювання, аналізу та синтезу науково-педагогічної літератури, вивчення практики закладів вищої освіти щодо іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища, а також рефлексії власного багаторічного педагогічного досвіду виокремлено *суперечності* між: підвищенням вимог ринку праці та сучасного суспільства до професійної діяльності дизайнерів середовища і реальним станом їхньої готовності до функціонування в багатомовному професійному середовищі; фіксуванням у нормативно-правовому полі потреби в оволодінні іншомовною професійною компетентністю сучасними фахівцями та недостатнім рівнем розроблення концептуальних засад формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; потребою у посиленні інтеграції потенціалу професійно спрямованих навчальних дисциплін та можливостей іноземної мови і недостатнім рівнем такої інтеграції в сучасній практиці щодо забезпечення ефективної іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища; об'єктивною потребою у створенні науково обґрунтованої системи формування іншомовної професійної

компетентності майбутніх дизайнерів середовища й недостатнім рівнем розроблення її теоретико-методологічних засад; об'єктивною потребою в удосконаленні сучасної практики іншомовної професійної підготовки фахівців з дизайну середовища та недосконалістю її змістового, технологічного, навчально-методичного забезпечення; потребою у створенні дієвих педагогічних умов для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища і традиційними підходами, що застосовуються в організації освітнього процесу у закладах вищої освіти; швидким розвитком дизайну середовища як професійної сфери, появою актуальних можливостей для професійного зростання та кар'єрного просування і недостатнім рівнем усвідомлення ролі і значення іноземної мови для ефективного функціонування у професійному середовищі на міжнародному рівні.

У результаті аналізу дослідницької проблеми у науково-педагогічному дискурсі, врахування потреби в систематизації та удосконаленні практики закладів вищої освіти щодо іншомовної професійної підготовки фахівців з дизайну середовища, а також виявлених суперечностей, що потребують розв'язання, здійснено вибір теми дисертаційного дослідження – **«Теоретичні і методичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації відповідає науковому напрямку Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» «Актуальні проблеми гуманітарних і суспільствознавчих наук». Дисертаційне дослідження виконане в межах науково-дослідної роботи кафедри іноземних мов технічного спрямування «Лінгвістичні та методико-педагогічні аспекти теорії і практики викладання іноземної мови у закладах вищої освіти» (№ держреєстрації 0125U001982). Тему роботи затверджено на засіданні Вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 10 від 15.01.2026 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні концепції, моделюванні відповідної системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та експериментальній перевірці її ефективності.

Для досягнення мети дослідження окреслено такі **завдання**:

- 1) дослідити стан розробленості проблеми формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища крізь призму теорії та практики вищої освіти;
- 2) вивчити теоретико-методологічні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища;
- 3) аргументувати зміст і структуру, критерії, показники і рівні сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища;

4) обґрунтувати концепцію дослідження та змоделювати систему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища;

5) визначити, схарактеризувати та впровадити педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти;

6) експериментально перевірити ефективність розробленої системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти;

7) розробити та впровадити в практику іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища навчально-методичне забезпечення з метою формування їхньої іншомовної професійної компетентності.

Об'єкт дослідження – іншомовна професійна підготовка фахівців з дизайну середовища у закладах вищої освіти України.

Предмет дослідження – система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Концепція дослідження. Розв'язання науково-педагогічної проблеми – формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища – передбачає розробку та обґрунтування концепції, що слугує основою для проєктування відповідної системи, на основі виокремлених запитів суспільства, потреб ринку праці, вимог працедавців, інтересів та вподобань здобувачів освіти, що зумовлюють необхідність у дослідженні, аналізі, перегляді та оновленні концептуальних засад професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері дизайну середовища.

Метою концепції є окреслення змістово-технологічного забезпечення процесу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища на основі аналізу і синтезу теоретико-методологічних засад іншомовної професійної підготовки фахівців у закладі вищої освіти та формування їхньої іншомовної професійної компетентності для подальшого застосування у процесі розв'язання складних нетипових професійних завдань. Провідна ідея концепції дослідження відображає розробку та впровадження відповідної системи в практику закладів вищої освіти, про ефективність якої свідчить динаміка у рівнях сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

В основу концепції формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища покладено законодавчі акти та нормативні документи у сфері вищої освіти, що відображають вимоги до професійної кваліфікації бакалаврів за спеціальністю 022 Дизайн галузі знань 02 Культура і мистецтво. Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища є системою, що об'єднує сукупність підсистем, яким притаманна наявність власних

компонентів зі встановленими між ними функціональними зв'язками, а також взаємозв'язками між підсистемами, що формують цілісну систему.

Концепція дослідження охоплює три концепти: *методологічний* (принципи: детермінізму, відповідності, об'єктивності, системності, єдності теорії і практики; методологічні підходи: системний, компетентнісний, практико-орієнтований, діяльнісний, особистісно орієнтований, аксіологічний); *теоретичний* (теорії з галузі філософії (екзистенціалізм, прагматизм, конструктивізм), лінгвістики (структуралізм, функціоналізм, лінгвокультуралізм), психології (нативізм, когнітивізм, інтеракціонізм), педагогіки (таксономія Блума, концепція розвивального навчання, концепція проблемного навчання); *технологічний* (ґрунтування на попередніх дослідженнях, супровідних дослідженнях, забезпечення цілісності і послідовності освітнього процесу на основі застосування сучасного педагогічного інструментарію).

Загальна гіпотеза дослідження. Відповідно до ідей та положень, що відображені у концепції дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти, розроблено загальну гіпотезу, що ґрунтується на такому припущенні: формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти буде ефективним, якщо в його основу покласти концептуальні, теоретико-методологічні засади, науково обґрунтовані та доведені у теорії і практиці сучасної вищої освіти.

Конкретизація загальної гіпотези дослідження через виокремлення часткових гіпотез передбачає виконання дослідження та доведення, що позитивна динаміка у рівнях сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти може бути досягнута, якщо:

- обґрунтувати теоретичні основи та методологічні підходи до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища в закладах вищої освіти;

- розробити концепцію формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та змоделювати відповідну систему;

- розробити і застосувати діагностичний інструментарій для об'єктивного вимірювання сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища;

- визначити, обґрунтувати та впровадити взаємопов'язані педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища (актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції;

моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції; створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища);

– впровадити навчально-методичне забезпечення системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

З метою виконання дослідницьких завдань, як складових процесу досягнення мети, верифікації гіпотези дослідження використано такі **наукові методи**: *теоретичні* – аналіз і синтез філософської, психологічної, лінгвістичної, педагогічної літератури, на основі результатів яких з'ясовано сутність основних понять та категорій дисертаційного дослідження, вивчено досвід закладів вищої освіти у контексті іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища; аналіз нормативних документів, що відображають специфіку функціонування системи вищої освіти, професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 022 Дизайн, а також силабусів і робочих програм навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» закладів вищої освіти України; порівняння та зіставлення напрацювань дослідників з різних країн, що розкривають сутність і специфіку викладання та навчання іноземної мови для професійних цілей; індукція і дедукція, узагальнення і систематизація – з метою окреслення потреби у розробці концепції та системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища; моделювання – для створення системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища; структурування – з метою визначення сутності та розроблення компонентної структури іншомовної професійної компетентності, визначення критеріїв та показників, рівнів її сформованості, як складових діагностичного апарату дослідження; *емпіричні методи* – методи збору й обробки інформації про досвід закладів вищої освіти щодо організації опанування здобувачами освіти іноземної мови за професійним спрямуванням; діагностичні методи (анкетування, бесіда, тестування) – з метою оцінювання сформованості мотиваційного, гносеологічного, діяльнісного та особистісного компонентів іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; педагогічний експеримент та педагогічне спостереження – для верифікації гіпотези і перевірки дієвості системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, педагогічних умов її реалізації; *методи математичної та статистичної обробки експериментальних даних* (непараметричний критерій Пірсона χ^2), що дало змогу виконати аналіз (кількісний і якісний) результатів, одержаних під час констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту, верифікувати їх та перевірити на достовірність.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше* обґрунтовано концепцію дослідження, що ґрунтується на трьох

концептах – методологічному, теоретичному, технологічному; розроблено та змодельовано систему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, що охоплює взаємопов'язані підсистеми (цільова, теоретико-методологічна, змістово-технологічна, діагностико-результативна), експериментально перевірено її ефективність; визначено й обгрунтовано педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища (актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції; моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції; створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища);

уточнено й конкретизовано поняття «професійна компетентність», «професійна компетентність дизайнера середовища», «іншомовна компетентність», «іншомовна професійна компетентність дизайнера середовища»; сутність іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та її компонентну структуру (мотиваційний, гносеологічний, діяльнісний, особистісний компоненти);

удосконалено змістове наповнення іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища; діагностичний апарат (критерії, показники, рівні) для визначення стану сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища за кожним із її компонентів;

подальшого розвитку набули положення про міждисциплінарну інтеграцію та її використання у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням; ідеї щодо використання методів моделювання та інтеракції з метою побудови іншомовного професійно спрямованого навчального середовища; конструювання ефективного іншомовного професійно спрямованого навчального середовища з опертям на сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні навчального посібника “English for Designers”, Електронного навчально-методичного комплексу «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Частина 1» (<https://vns.lpnu.ua/course/view.php?id=19534>) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Частина 2» (<https://vns.lpnu.ua/course/view.php?id=19535>). Навчальний посібник «English for Designers» складається з дванадцяти розділів і презентує предметно-мовний інтегрований зміст навчання (сутність професії дизайнера, різновиди й принципи дизайну, типологія і функціональні особливості будівель, новітні засоби дизайн-проектування, художньо-композиційні основи побудови інтер'єру, види оздоблювальних матеріалів і схеми освітлення, розмаїття стильових рішень, культурно-історичні чинники розвитку інтер'єрів у сучасному світі, внесок відомих дизайнерів

у становлення галузі тощо). Навчальний посібник передбачає застосування мовних засобів, характерних для англomовного професійного дизайн-дискурсу (лексико-термінологічні одиниці, мовленнєві шаблони, граматичні структури), для коректного сприймання, розуміння, реалізації професійно-комунікативних завдань англійською мовою. Структурованість посібника передбачає послідовне опанування нового матеріалу, його систематизацію та закріплення здобутих знань через систему практичних занять та самостійної роботи, а також комплекс методів (стимулювання і мотивування, частково-пошуковий, дослідницький, контролю і самоконтролю, інтегровані, інтерактивні: творчі, проєктні, проблемні, командні (імітації, симуляції, ділові ігри); ситуативні завдання (аналітичні, продуктивні, рольові). Доповнюють навчальний посібник Електронні навчально-методичні комплекси «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Частина 1» та «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Частина 2», що презентують цифрові дидактичні інструменти, відеофрагменти, зображення, таблиці, асоціативні схеми, ментальні карти, загадки, головоломки, кросворди для організації інтеракції здобувачів освіти в іншомовному професійно спрямованому навчальному середовищі.

Матеріали дисертаційної роботи, теоретичні положення, висновки, обґрунтовані методологічні підходи до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища можуть слугувати опорою для виконання подальших наукових студій з проблеми вдосконалення іншомовної професійної підготовки фахівців за різними спеціальностями.

Результати дисертації впроваджено в роботу закладів вищої освіти України, що має документальне підтвердження: Національний університет «Чернігівська політехніка» (довідка № 202/08-3120/BC від 26.12.2025); Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (довідка № 5192-23.06 від 29.12.2025); Національний університет «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-1974 від 30.12.2025); Львівська національна академія мистецтв (довідка № 315 від 30.12.2025); Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (довідка № 26/23.01-33 від 07.01.2026); Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-20 від 08.01.2026); Київський національний університет технологій та дизайну (довідка № 05-05/26 від 12.01.2026).

Особистий внесок здобувача. Усі результати, отримані в ході виконання дослідження та представлені в дисертаційній роботі, здобуті авторкою самостійно. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, авторці належать такі результати: [2] – характеристика ролі соціо-гуманітарних дисциплін у формуванні професійної культури майбутніх фахівців; [5] – обґрунтування лінгвістичної пропедевтичної складової в системі виховання майбутніх фахівців; [6] – аналіз можливостей

використання інформаційно-комунікаційних технологій для навчання іноземної мови; [7] – дослідження особливостей дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у контексті медіаосвіти; [8] – визначення ролі і значення самостійної роботи студентів під час опанування іноземної мови; [9] – аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми гуманітарного розвитку студентів як складової системи вищої освіти; [10] – характеристика кейс-технології та її використання під час викладання навчальних дисциплін; [11] – аналіз традиційних та інноваційних методик викладання іноземної мови у процесі формування лексичної англомовної компетентності; [12] – вивчення сучасних методів викладання іноземних мов у закладах вищої освіти; [13] – студіювання особливостей використання технології STEM-освіти у технічних університетах; [14] – характеристика лінгвістичної підготовки майбутнього фахівця технічного профілю; [15] – визначення особливостей формування професіоналізму сучасного фахівця; [16] – детермінація перспектив і викликів міжнародної академічної мобільності студентів; [17] – дослідження методологічних підходів до формування особистості майбутніх фахівців; [18] – аналіз аксіологічних засад професійної підготовки студентів в університеті; [21] – обґрунтування оновлення змісту іноземної мови за професійним спрямуванням на основі міждисциплінарної інтеграції; [26] – обґрунтування філософських засад формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; [27] – аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми ефективності навчальної діяльності студентів; [28] – вивчення взаємозв'язку між інформатизацією в освіті та соціалізацією; [29] – аналіз особливостей використання навчальних відеоресурсів; [30] – характеристика міжособистісної інтеракції та її ролі у формуванні комунікативних навичок; [31] – аналіз потенціалу академічної мобільності як фактору активізації мовної компетентності учасників освітнього процесу; [32] – визначення ролі соціо-гуманітарних дисциплін у формуванні професійної культури майбутніх фахівців; [34] – характеристика ролі іноземної мови у професійній діяльності сучасних фахівців; [39] – окреслення сутності мотивації до вивчення іноземної мови; [40] – характеристика тестового оцінювання в умовах вищої освіти; [41] – визначення сутності та характеристика емоційного інтелекту, його розвиток у процесі вивчення іноземної мови; [42] – аналіз розвитку навичок читання крізь призму вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням; [43] – характеристика використання комп'ютерних технологій у процесі опанування іноземної мови; [47] – аналіз джерельної бази з проблеми застосування інноваційних технологій в освітній галузі; [48] – характеристика методу компенсації та методу заповнення лакун, визначення переваг і недоліків цих методів; [49] – характеристика перспективних напрямів модернізації вищої освіти в Україні; [50] – визначення взаємозв'язку між навчальною дисципліною «Іноземна мова за

професійним спрямуванням» та медіаосвітою; [51] – окреслення ролі і значення неперервної освіти у формуванні професійної культури сучасного фахівця; [52] – визначення ролі інформатизації вищої технічної освіти в гуманізації професійної культури; [53] – аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми педагогіки творчості; [54] – визначення можливостей використання цифрового освітнього простору у навчанні іншомовної міжкультурної комунікації; [55] – дослідження науково-педагогічної літератури з проблеми формування словникового запасу; [56] – аналіз специфіки використання методу «кейс-стаді» під час вивчення іноземної мови; [57] – студіювання наукової літератури з термінології.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, ідеї, результати дослідження апробовано під час наукових заходів різного формату: *науково-практичних конференцій*: «Ідея університету у європейському і національному вимірах: традиції, сьогодення, перспективи» (Львів, 2016); «Розвиток педагогіки в умовах нової соціокультурної реальності» (Ужгород, 2024); «Концептуальні шляхи розвитку освіти та педагогічної науки» (Запоріжжя, 2024); *всукраїнських науково-практичних конференцій*: «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології» (Запоріжжя, 2019); *міжнародних науково-практичних конференцій*: «Лабіринти реальності» (Монреаль, 2017); «Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій» (Харків, 2018); «Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2018); «Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування» (Львів, 2018); «Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології» (Львів, 2020); «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи» (Конін, Ужгород, Київ, Херсон, 2020); «Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2020); «Тенденції забезпечення якості освіти» (Дніпро, 2021); «Корпус та дискурс: цифрові інновації» (Київ, 2025); *міжнародних науково-педагогічних стажувань*: «Педагогічна освіта в сучасному університеті – проектний підхід до організації роботи згідно з рекомендаціями Європейської рамки кваліфікацій (досвід Данубійського університету)» (Сладковіково, 2017); «Педагогічна та психологічна освіта як складова системи освіти в Україні та країнах ЄС» (Вроцлавець, 2020).

Результати дисертаційного дослідження обговорювалися на наукових семінарах та засіданнях кафедри іноземних мов технічного спрямування Національного університету «Львівська політехніка» упродовж 2021-2025 рр.

Кандидатська дисертація на тему «Розвиток комерційної освіти на західноукраїнських землях (друга половина XIX – перша третина XX століття)» захищена 2012 року за спеціальністю 13.00.01 Загальна

педагогіка та історія педагогіки. Матеріали, положення та висновки дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук у тексті докторської дисертації не використовувалися.

Публікації. Основні положення, ідеї, результати дисертаційного дослідження викладено в 57 публікаціях (із них 17 – одноосібні): 1 навчальний посібник; 25 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 5 статей у періодичних виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; 15 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації на науково-практичних конференціях; 11 праць, що додатково відображають результати науково-педагогічного дослідження.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 903 найменування (із них 367 – іноземною мовою), а також 11 додатків. Загальний обсяг дослідження становить 549 сторінок. Основний текст викладений на 378 сторінках. Дисертація містить 23 таблиці і 22 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність наукової проблеми, вказано на її зв'язок із науковими темами, представлено мету і завдання, гіпотезу наукової студії, визначено об'єкт, предмет, аргументовано концепцію дослідження, наукові методи, презентовано наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів, схарактеризовано особистий внесок здобувача, викладено відомості про впровадження й апробацію результатів наукового дослідження, а також структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Іншомовна професійна компетентність майбутніх дизайнерів середовища як науково-педагогічна проблема»** висвітлено іншомовну професійну компетентність майбутніх дизайнерів середовища як предмет науково-педагогічних досліджень; представлено результати аналізу поняттєво-категорійного апарату дослідження; розкрито сутність та особливості досвіду вітчизняних університетів щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Професійна підготовка майбутніх дизайнерів, зокрема й дизайнерів середовища, розглядається науковцями з різних перспектив, оскільки є багатограним процесом, спрямованим на опанування системи знань, формування і розвиток умінь та навичок технічного спрямування, творчого мислення, естетичного смаку тощо. Наукові розвідки, присвячені аналізу професійної підготовки дизайнерів, вказують на необхідність комплексного підходу до формування професійних компетентностей, зокрема й іншомовної професійної компетентності, на основі використання різноманітних методик, стратегій та методологічних підходів, що

продиктовано розвитком креативної індустрії, вимогами ринку праці та запитами суспільства щодо здатностей майбутніх дизайнерів реалізувати творчі задуми й ідеї, брати активну участь у розробці творчих проєктів на міжнародному рівні.

Формування іншомовної професійної компетентності є критично важливою науково-практичною проблемою, що потребує розв'язання для забезпечення успішної професійної діяльності фахівців у глобалізованому світі, де ефективне міжнародне спілкування та виконання завдань в іншомовному середовищі є нормою. Розвиток іншомовної професійної компетентності вимагає спеціалізованого підходу, який охоплює застосування професійної термінології, коректне використання мовних структур, усвідомлення соціокультурного контексту та адаптацію мовлення до конкретних комунікативних ситуацій. Тобто розвиток іншомовної професійної компетентності є поліаспектним процесом, що передбачає інтеграцію мовних навичок, професійних знань та культурного розуміння. Це забезпечує фахівцям можливість налагодження ефективної взаємодії у міжнародному професійному середовищі та підвищує їхню цінність на ринку праці.

Аналіз дефінітивного поля досліджуваної проблеми дає підстави розглядати професійну компетентність дизайнера середовища як інтегративну якість, яка відображає систему знань, комплекс умінь і навичок, необхідних для їх успішного професійного використання з урахуванням загальнолюдських та професійних цінностей і ставлення, що дозволяють самостійно й продуктивно проєктувати предметно-просторове середовище з урахуванням конструкторської, функціональної, технологічної, художньої, естетичної, економічної доцільності й ефективності, запитів та інтересів споживачів в усталених і швидкозмінних умовах професійного середовища. Здатність спілкуватися різними мовами відкриває нові можливості для обміну знаннями та культурними цінностями, сприяє інтеграції в глобальне академічне співтовариство та зміцненню міжкультурного розуміння. Іншомовна професійна компетентність дизайнера середовища розглядається як інтегративне утворення, що охоплює здатність фахівця успішно організувати власну іншомовну професійну діяльність у різних форматах, використовуючи потенціал іноземної мови (соціально-лінгвістичні, прагматичні, граматичні характеристики) з метою ефективного виконання комунікативних і професійних завдань, що передбачають вираження власних думок, тлумачення концепцій, почуттів, фактів, ідей у різноманітних культурних, соціальних, професійних контекстах.

Аналіз досвіду провідних закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку майбутніх дизайнерів середовища, їхніх освітніх програм, робочих програм навчальних дисциплін «Іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», а також результатів опрацювання даних, отриманих під час опитування здобувачів освіти, що навчаються за

освітньо-професійною програмою «Дизайн середовища», переконливо засвідчили, що сучасна практика формування їхньої іншомовної професійної компетентності характеризується як позитивними, так і негативними аспектами, які потребують коригування.

У другому розділі **«Теоретико-методологічні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища»** висвітлено теоретичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; розкрито сутність методологічних підходів до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; охарактеризовано компоненти, критерії, показники та рівні сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Комплексний, міждисциплінарний характер проблеми професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з дизайну середовища зумовлює нагальну потребу побудови теоретичного підґрунтя її здійснення шляхом інтеграції ідей, положень різних галузей наукового знання, зокрема філософії, психології, мовознавства, педагогіки: *філософські вчення*: екзистенціалізм, прагматизм, конструктивізм; *лінгвістичні доктрини*: структуралізм, функціоналізм, лінгвокультуралізм; *психологічні теорії*: когнітивізм, нативізм, інтеракціонізм; *педагогічні концепції*: концепція розвивального навчання, концепція проблемного навчання, таксономія Блума.

Раціональний синтез засадничих тез сучасних теорій, концепцій, учень, що відображають подекуди діаметрально протилежні погляди на природу людського пізнання та загальну сутність процесу навчання, дає змогу комплексно осмислити відповідні феномени, сформувати більш цілісне уявлення про їх закономірності, досягнути все розмаїття чинників їх успішного здійснення, а відтак підібрати та зреалізувати найбільш конструктивні підходи до організації професійної іншомовної підготовки студентів – майбутніх бакалаврів з дизайну середовища.

У дисертації аргументовано методологічні підходи, на яких ґрунтується формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. *Особистісно орієнтований підхід* дає змогу кожному студенту виробити індивідуальний дизайнерський голос та вербалізувати власні креативні ідеї іноземною мовою, створюючи органічну єдність творчого потенціалу особистості та її мовної підготовки. Упровадження *компетентнісного підходу* в систему іншомовної підготовки майбутніх дизайнерів середовища передбачає визначення переліку компетентностей, що слугують мірилом їхньої готовності до професійної діяльності в глобалізованому світі та добір відповідного методичного інструментарію для їх цільового формування. Використання *комунікативно-діяльнісного підходу* передбачає ретельний відбір, розроблення й застосування методів, організаційних форм, засобів іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища, що

стимулюють їхню розумово-пізнавальну та професійно-комунікативну активність засобами іноземної мови. *Культурологічний підхід* актуалізує ґрунтовне ознайомлення фахівців з культурним розмаїттям світу і сфери дизайну зокрема, орієнтує на оптимальну підготовку до іншомовного спілкування з клієнтами чи колегами як представниками різних культур винятково на засадах поваги й толерантності, сприяє формуванню стійкої потреби в дотриманні культурно-етичних стандартів надання дизайнерських послуг. Застосування *аксіологічного підходу* передбачає ґрунтовне ознайомлення з системою ціннісних ідеалів у світі дизайну, сприяє формуванню ціннісного ставлення до професії, утвердженню ціннісних орієнтирів у професійній діяльності, а також створює передумови для оптимальної підготовки до професійної взаємодії з носіями різних мов, культур на основі загальнолюдських цінностей та професійної етики, зокрема й тих, що стосуються відповідального ставлення до навколишнього середовища. Імплементація *міждисциплінарного підходу* уможливує розвиток іншомовної професійної компетентності дизайнера середовища як системи взаємопов'язаних знань і вмінь, що слугує надійною основою для успішної подальшої професійної діяльності та взаємодії в міжнародному просторі. Використання *технологічного підходу* сприяє побудові чіткої логічної загальної системи організації процесу, починаючи з визначення конкретних цілей та очікуваних результатів і завершуючи відбором інструментарію реалізації, орієнтує на застосування широкого спектру інноваційних технологій (інформаційних, комунікаційних, дидактичних) для оптимізації процесу іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища та гарантування її результативності.

Іншомовну професійну компетентність майбутніх дизайнерів середовища структуровано за мотиваційним, гносеологічним, діяльним, особистісним компонентами. *Мотиваційний компонент* відіграє вирішальну роль, адже наявність стійких інтересів, усвідомлених потреб, позитивних ціннісних установок визначає результат опанування іноземною мовою та можливість її подальшого практичного застосування у процесі професійного спілкування. Він забезпечує активність, ініціативність, наполегливість студентів – майбутніх бакалаврів з дизайну середовища, їхню готовність докладати вольових зусиль у процесі оволодіння нею як засобом професійного спілкування. *Гносеологічний компонент* презентує знання, а саме предметно-змістові, лінгвістичні, соціокультурні аспекти фахової іншомовної комунікації. *Діяльнісний компонент* іншомовної професійної компетентності фахівця з дизайну середовища характеризує його готовність до здійснення продуктивного професійного спілкування та охоплює практичні мовленнєві вміння рецептивного і продуктивного характеру, вміння добирати та використовувати дієві стратегії і тактики взаємодії, залежно від конкретної професійно-комунікативної ситуації, та навички мовленнєвої поведінки згідно із загальноприйнятими

соціокультурними нормами. *Особистісний компонент* охоплює навички самоорганізації під час її опанування та використання як засобу професійної комунікації, емоційно-вольові властивості, зокрема здатності до розпізнавання чужих та усвідомлення і саморегулювання власних емоційних переживань у різних ситуаціях іншомовної підготовки та спілкування, навички рефлексії, тобто спроможності самопізнання, самоспостереження, самооцінки як суб'єкта процесів вивчення іноземної мови та професійної взаємодії за її допомогою.

Відповідно до обґрунтованих компонентів іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища виокремлено та схарактеризовано критерії (мотиваційно-ціннісний, змістово-інформаційний, діяльнісно-поведінковий, особистісно-рефлексивний), їхні показники та рівні (алгоритмічний, продуктивний, творчий).

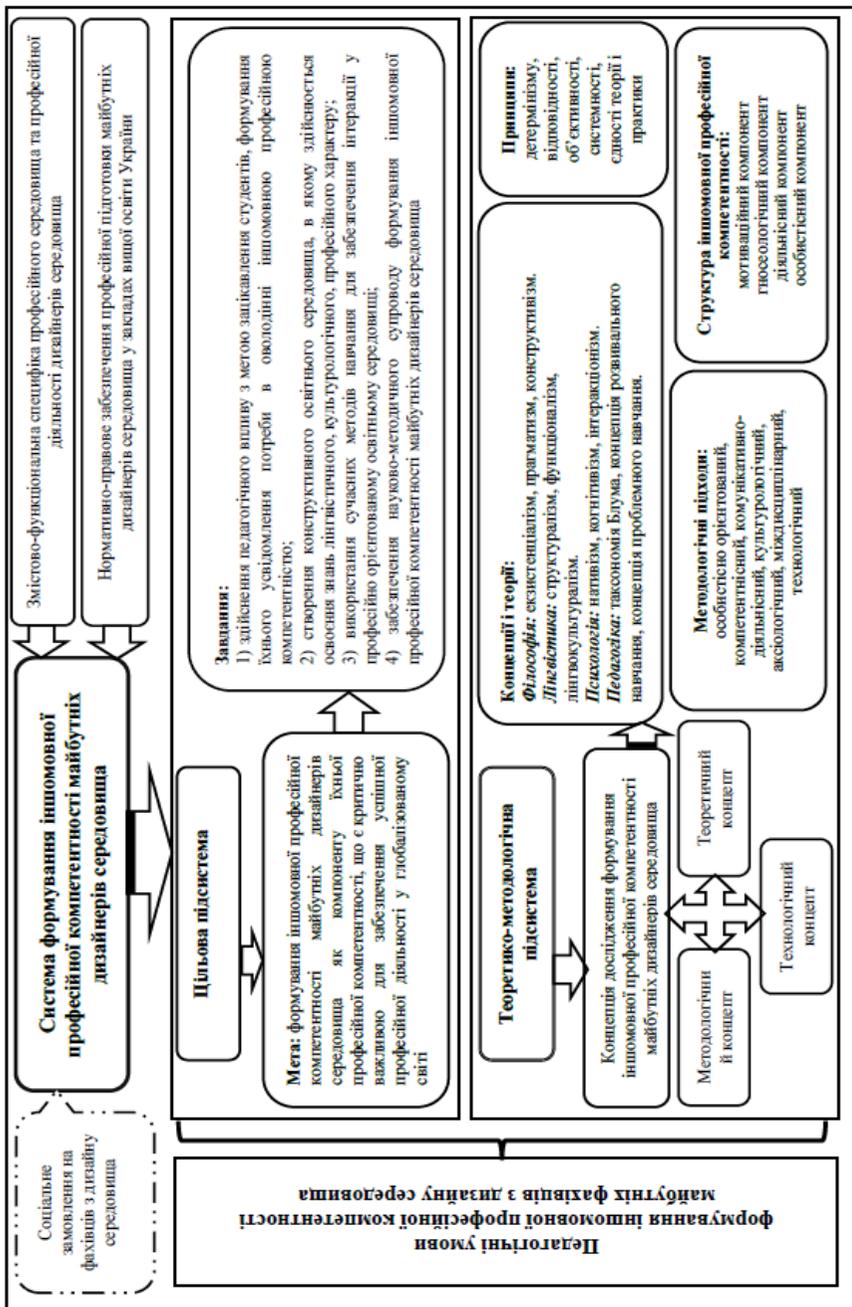
У третьому розділі **«Концепція та система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища»** презентовано обґрунтування концепції дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; представлено специфіку моделювання системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Концепція представляє авторське системне бачення дослідження проблеми формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, задуму щодо її розв'язання, в основу яких покладено сукупність знань, сформованих шляхом інтеграції попередньо отриманих результатів наукових досліджень у галузі філософії, педагогіки, психології, лінгвістики та лінгводидактики.

Метою концепції є окреслення змістово-технологічного забезпечення процесу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища на основі аналізу і синтезу теоретико-методологічних засад іншомовної професійної підготовки фахівців у закладі вищої освіти та формування їхньої іншомовної професійної компетентності для подальшого застосування у процесі розв'язання складних нетипових професійних завдань.

Провідна ідея концепції дослідження наукової проблеми відображає розробку та впровадження у практику закладів вищої освіти відповідної системи, про ефективність якої свідчить динаміка у рівнях сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Концепція дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища охоплює три концепти: *методологічний, теоретичний, технологічний*.

Авторська система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища структурована за низкою підсистем (див. Рис. 1).

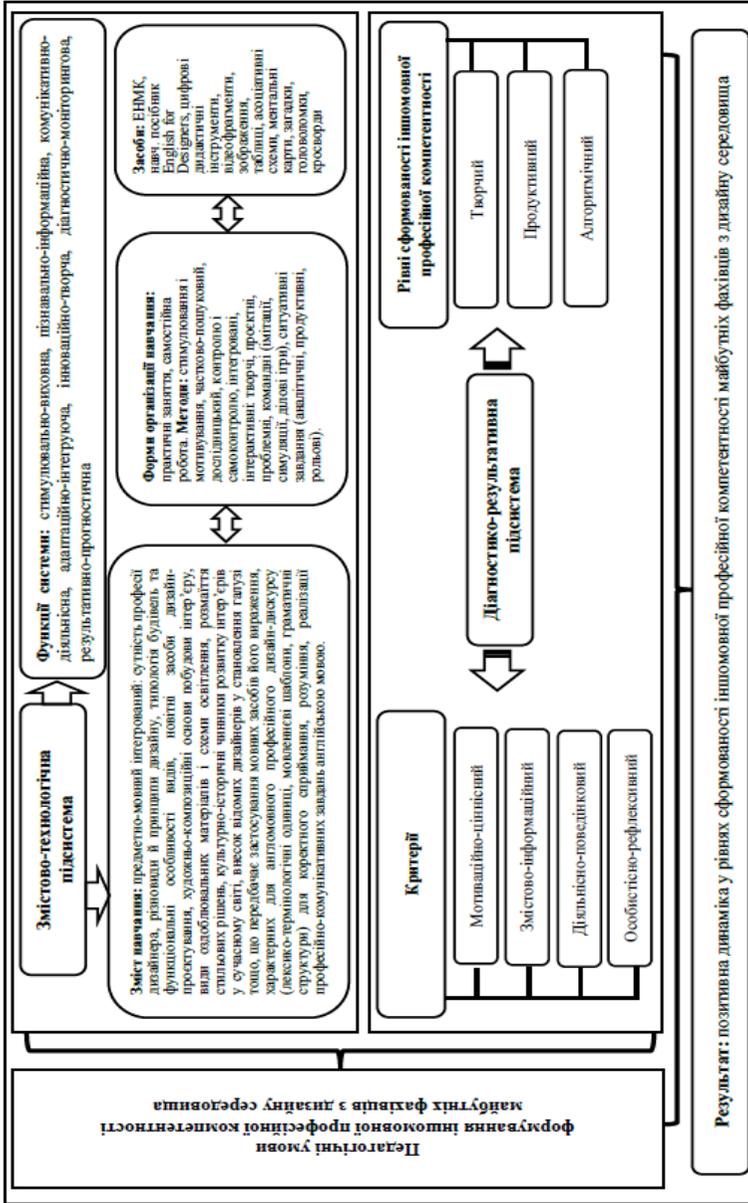

Рис. 1. Модель системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища

Кожній із підсистем притаманна наявність власних компонентів, між якими встановлені функціональні зв'язки, на кшталт зв'язків, що встановлені між підсистемами, а також педагогічними умовами, реалізація яких є одним із необхідних компонентів для забезпечення ефективності формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища.

Цільова підсистема охоплює мету, що передбачає формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища як компоненту їхньої професійної компетентності, та розглядається у дослідженні як критично важлива для забезпечення успішної професійної діяльності дизайнера середовища у сучасному глобалізованому світі. Визначено довгострокову мету і завдання, як короткострокові цілі, досягнення яких призводить до реалізації системи: здійснюється педагогічний вплив на здобувачів освіти з метою їх зацікавлення, формування їхнього усвідомлення потреби в оволодінні іншомовною професійною компетентністю; створюється конструктивне інформаційно-комунікаційне освітнє середовище, в якому здійснюється засвоєння знань (лінгвістичного, культурологічного, професійного характеру) як компоненту іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; використовуються сучасні методи навчання для забезпечення інтеракції у професійно орієнтованому освітньому середовищі та формування відповідних умінь і навичок використання лінгвістичних, соціокультурних та професійних знань для налагодження комунікації і співпраці; забезпечується науково-методичний супровід формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища на основі авторських розробок навчального характеру.

Теоретико-методологічна підсистема, як складова системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, охоплює такі компоненти, як авторська концепція, що традиційно включає методологічний, теоретичний та технологічний концепти. Також складовими цієї підсистеми є теорії і концепції з таких галузей знань, як філософія, лінгвістика, психологія, педагогіка, що створюють підґрунтя для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища і методологічні підходи (особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, міждисциплінарний, технологічний). Вона представляє принципи (детермінізму, відповідності, об'єктивності, системності, єдності теорії і практики), а також структурні компоненти іншомовної професійної компетентності дизайнерів середовища, серед яких мотиваційний, гносеологічний, діяльнісний та особистісний.

Щодо *змістово-технологічної підсистеми*, вона презентує функції, які виконує розроблена система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. До таких функцій віднесено: стимулювально-виховну, пізнавально-інформаційну,

комунікативно-діяльнису, адаптаційно-інтегруючу, інноваційно-творчу, діагностично-моніторингову, результативно-прогностичну.

Ця підсистема представлена змістом навчання, який ми характеризуємо як предметно-мовний інтегрований (сутність професії дизайнера, різновиди й принципи дизайну, типологія будівель та функціональні особливості видів, новітні засоби дизайн-проектування, художньо-композиційні основи побудови інтер'єру, види оздоблювальних матеріалів і схеми освітлення, розмаїття стильових рішень, культурно-історичні чинники розвитку інтер'єрів у сучасному світі, внесок відомих дизайнерів у становлення галузі тощо, що передбачає застосування мовних засобів його вираження, характерних для англomовного професійного дизайн-дискурсу (лексико-термінологічні одиниці, мовленнєві шаблони, граматичні структури) для коректного сприймання, розуміння, реалізації професійно-комунікативних завдань англійською мовою), форми організації навчання (практичні заняття, самостійна робота), а також сучасні методи навчання, серед яких чільне місце займають стимулювання і мотивування, частково-пошуковий, дослідницький, контролю і самоконтролю, інтегровані, інтерактивні: творчі, проєктні, проблемні, командні (імітації, симуляції, ділові ігри); ситуативні завдання (аналітичні, продуктивні, рольові).

Модель системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища передбачає використання засобів навчання, серед яких Електронний навчально-методичний комплекс, навчальний посібник “English for Designers”, цифрові дидактичні інструменти, зображення, таблиці, асоціативні схеми, ментальні карти, загадки, відеофрагменти, головоломки, кросворди тощо.

До складу системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища включено *діагностико-результативну підсистему*. Вона представляє критерії (мотиваційно-ціннісний, змістово-інформаційний, діяльнсно-поведінковий, особистісно-рефлексивний), за показниками яких здійснюється вимірювання сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища за кількома рівнями – алгоритмічним, продуктивним, творчим. Також діагностико-результативна підсистема передбачає наявність такого компонента, як результат, який вбачаємо в позитивній динаміці у рівнях сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища, як підтвердження гіпотези дослідження.

Усі перелічені підсистеми, що є компонентами системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища, безпосередньо пов'язані із виокремленими педагогічними умовами, які аргументуємо як обов'язкові обставини, необхідні для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладі вищої освіти:

– актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови професійного спрямування (формування позитивного ставлення та мотивації до вивчення англійської мови через демонстрацію її професійної значущості для дизайнерів середовища; цікава подача навчального матеріалу, використання інноваційних методів і різноманітних форм комунікативної діяльності; створення доброзичливого освітнього середовища для подолання бар'єрів у пізнавальній та іншомовній комунікації; реалізація підходів в межах авторського посібника “English for Designers” та електронних навчально-методичних комплексів);

– оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції (інтеграція змісту іншомовної та фахової підготовки майбутніх дизайнерів середовища шляхом включення актуального матеріалу спеціалізованих дисциплін до курсу іноземної мови; визначення базових дисциплін і змістових точок їх перетину; формування професійно орієнтованої тематики курсу; добір автентичних матеріалів та розробка системи завдань для їх опрацювання);

– моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції (моделювання професійно орієнтованих інтерактивних навчально-комунікативних ситуацій, що відтворюють типові аспекти діяльності та комунікативної поведінки фахівця; аналіз засад технології ситуаційного навчання, класифікація навчальних ситуацій за змістом, проблемністю та способом розв'язання; визначення вимог до їх моделювання у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням; розробка системи ситуаційних завдань (аналітичних, імітаційних, симуляційних, проєктних, ігрових) на основі типових професійних обов'язків і тематики курсу, з урахуванням поступового ускладнення);

– створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища (визначення основних функцій інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземної мови, їх типологізація, опис структурних моделей і принципів функціонування; обґрунтування шляхів ефективного впровадження в єдине інформаційно-комунікаційне середовище з використанням дидактичних матеріалів (інформативних, ілюстративних, тренувальних, контрольно-діагностичних), відеохостингів (TED Talks, YouTube) та онлайн-застосунків (Mentimeter, Wordwall, Puzzle).

У четвертому розділі «**Організаційно-методичне забезпечення формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища**» презентовано педагогічні умови, необхідні для забезпечення ефективності формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Реалізація першої педагогічної умови – *актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням* – передбачає формування у здобувачів освіти позитивного ставлення до іноземних мов та потреб їх вивчення шляхом демонстрації практичної значущості у професійній діяльності дизайнера середовища в умовах теперішнього глобалізованого світу через відповідні інформаційні матеріали; підтримку мотивації у процесі оволодіння іноземною мовою через цікаву подачу навчального матеріалу, застосування інноваційних методів і засобів його опрацювання, диверсифікацію видів і форм навчальної роботи; створення доброзичливої атмосфери навчання для попередження чи подолання внутрішніх, психологічних бар'єрів пізнавальної й іншомовно-комунікативної діяльності, через встановлення правил поведінки на заняттях та завдання з елементами розваги, гри, гумору. Для цього використано спеціально дібраний інформаційний матеріал щодо ролі іноземної мови у професійному житті сучасного спеціаліста у сфері дизайну середовища та укладений на його основі комплекс практичних завдань для глибокого усвідомлення студентами потреб вивчення іноземної мови, цікава подача змісту курсу іноземної мови за професійним спрямуванням за допомогою авторських дидактичних матеріалів, систематизованих у навчальному посібнику “English for Designers” та віртуальному навчальному середовищі у супроводі цікавих візуалізацій, ілюстрацій та системи вправ на різні види пізнавальної та іншомовно-мовленнєвої діяльності творчого, проблемного, інтерактивного характеру для підтримки інтересу майбутніх дизайнерів до вивчення курсу іноземної мови за професійним спрямуванням, а також сукупність правил поведінки на занятті та завдань із розважальними, ігровими, жартівливими елементами для забезпечення психологічного комфорту, подолання внутрішніх бар'єрів та психоемоційної напруги під час засвоєння іншомовних знань і вмій.

Другу педагогічну умову – *оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції* – реалізовано через визначення переліку базових дисциплін фахового спрямування відповідно до чинних бакалаврських освітньо-професійних програм; аналіз програмно-методичного забезпечення базових спеціальних курсів та виявлення особливостей їхнього інформаційного наповнення; визначення потенційних змістових «точок дотику» дисциплін спеціальної підготовки та курсу іноземної мови й укладання його фахово спрямованої тематики; відбір, адаптацію, структурування автентичних іншомовних інформаційних матеріалів у межах визначеної тематики курсу іноземної мови; розробку системи практичних завдань для опрацювання дібраного навчального матеріалу та засвоєння і закріплення відповідних знань і вмій. Запропоновано комплекс спеціально розроблених завдань для формування практичних умінь оперування нею в ході професійної і комунікативної діяльності. Їхня

типологія у межах кожної теми є доволі різноманітною з огляду на різнотипність навчального матеріалу та включає такі види вправ для його послідовного опрацювання: мовні, спрямовані на опанування нових лексичних одиниць, граматичних структур, набуття знань про їх форму і значення та розвиток елементарних умінь їх репродукції (завдання на виявлення відповідності одиниць та їх україномовних еквівалентів, групування за змістовими/формальними ознаками, встановлення послідовності елементів фрази/речення, заповнення пропусків тощо); умовно-комунікативні, зорієнтовані на вдосконалення вмінь практичного використання мовних одиниць і мовленнєвих зразків на рівні зв'язного висловлювання в рецептивних і продуктивних видах діяльності, переважно із застосуванням опор (завдання на імітацію, підстановку, трансформацію, розширення, завершення зразків мовлення, переклад в усній і письмовій формі тощо); комунікативні, направлені на розвиток умінь вільного, творчого використання мовного і мовленнєвого матеріалу в різних ситуаціях, видах, формах спілкування (завдання на підготовку доповідей, укладання ситуативних діалогів, написання ділових листів, участь у дискусіях і дебатах, розробку і вербальну презентацію дизайн-проектів тощо).

Третю педагогічну умову – *моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції* – реалізовано через окреслення кола типових професійних обов'язків дизайнера середовища в сучасних умовах відповідно до типових посадових інструкцій, галузевих стандартів; укладання на основі визначених професійних функцій фахівця з дизайну середовища різнотипних ситуативних завдань з опорою на сучасні дидактичні технології; послідовну систематизацію розроблених професійно орієнтованих ситуативних навчальних завдань у порядку зростання ступеня складності їх виконання у дидактичних матеріалах. Розроблено систему вправ на індивідуальне та колективне вирішення широкого спектру питань у сфері концептуалізації, композиції, стилізації, формо- і кольоротворення, матеріалозабезпечення дизайн-об'єктів різного функціонального призначення з підготовкою засобів візуалізації і вербальної презентації іноземною мовою та ситуаційні завдання чітко вираженого комунікативного характеру на відпрацювання норм іншомовної комунікативної поведінки через імітацію професійної взаємодії з клієнтом, роботодавцем, колегою, фахівцем суміжних галузей, постачальником матеріалів тощо. Змодельовані професійно орієнтовані навчальні ситуації з інтегрованими інтерактивними елементами систематизовані за ступенем складності та наявністю/відсутністю опор в межах авторського навчального посібника “English for Designers” для зручності їх застосування у процесі навчальної роботи зі студентами – майбутніми дизайнерами середовища.

Четверту педагогічну умову – *створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища* – втілено у форматі Електронного навчально-методичного комплексу до курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у складі двох взаємопов'язаних частин на базі системи Moodle, кожна з яких насичена різноманітним навчальним контентом, зокрема інформативним, ілюстративним, тренувальним, контрольним, структурованим за змістовими модулями і ситуативно-комунікативними темами відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

У п'ятому розділі **«Експериментальна перевірка ефективності системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища»** представлено програму і методику дослідження; схарактеризовано специфіку констатувального етапу експерименту та подано інтерпретацію результатів дослідження; презентовано результати формувального етапу педагогічного експерименту.

Підготовчий етап дослідження (2021 – 2023 рр.) передбачав реалізацію першого завдання, що дало змогу виконати рефлексію власного педагогічного досвіду; дослідити досвід закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців за цією спеціальністю, виявити спільне і відмінне на основі аналізу робочих програм навчальних дисциплін з іноземної мови, силабусів, навчально-методичного і нормативно-правового забезпечення тощо; організувати опитування здобувачів для з'ясування рівня усвідомлення місця і ролі іноземної мови у їхньому професійному становленні і розвитку, її формування у межах початкової професійної підготовки. Виконано друге завдання, що сприяло окресленню проблеми здійснення комплексного аналізу, синтезу та узагальнення філософських, психологічних, лінгвістичних і педагогічних джерел; розкриттю змісту ключових термінів, понять і категорій дослідження.

Основний етап (2023 – 2025 рр.) передбачав реалізацію третього завдання, відповідно до якого визначено сутність та спроектовано компонентну структуру іншомовної професійної компетентності; розроблено діагностичний апарат (критерії, показники, рівні); а також четвертого – обґрунтування концепції дослідження та моделювання системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Згідно з п'ятим завданням розроблено авторський підхід до розв'язання проблеми актуалізації і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції, моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції, створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища. Згідно із шостим завданням проведено педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленої системи формування іншомовної професійної

компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти. В експерименті взяли участь 226 учасників з семи закладів вищої освіти. У ході педагогічного експерименту на основі педагогічного спостереження, використання діагностичного апарату дослідження, діагностичних методів (анкетування, бесіда, тестування) виконано оцінювання сформованості мотиваційного, гносеологічного, діяльнісного та особистісного компонентів іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища на констатувальному та формувальному етапах. Реалізація сьомого завдання була спрямована на проектування навчально-методичного супроводу, що представлений навчальним посібником "English for Designers", Електронними навчально-методичними комплексами «Іноземна мова за професійним спрямуванням. Частина 1», «Іноземна мова за професійним спрямуванням. Частина 2».

Підсумковий етап (2025 р.) передбачав опрацювання експериментальних даних, узагальнення дослідницької інформації, підведення підсумків, оформлення висновків. Під час цього етапу здійснено комплекс заходів, що передбачали систематизацію одержаних даних, їх осмислення та інтерпретацію. Зокрема, виконано опрацювання експериментальних даних, отриманих у ході педагогічного експерименту, із застосуванням відповідних методів кількісного та якісного аналізу; узагальнено дослідницьку інформацію, що дало змогу інтегрувати емпіричні та теоретичні напрацювання в єдину концептуальну модель; підведено підсумки дослідження на основі оцінювання рівня досягнення окресленої мети, виконання відповідних завдань, визначено значущість результатів дослідження для подальшого розвитку теорії педагогічної науки та практики вищої освіти; сформульовано висновки, що презентують логічне завершення наукової студії й узагальнюють результати дослідження.

Результати діагностики загального рівня сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища свідчать, що творчий рівень сформованості іншомовної професійної компетентності у КГ зріс лише на 3,60%, у той час як в ЕГ він зріс на 20,86%; продуктивний рівень в КГ зріс на 4,50%, а в ЕГ – на 9,57%; алгоритмічний рівень сформованості іншомовної професійної компетентності в КГ знизився на 8,10%, а в ЕГ – на 30,43% (Табл. 1).

Для обробки експериментальних даних використано методи математичної статистики (непараметричний критерій Пірсона χ^2), що уможливило виконання кількісного і якісного аналізу результатів, одержаних під час констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту, їх верифікацію та перевірку на достовірність.

Таблиця 1 – Динаміка загального рівня сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища (після експерименту)

Групи	Етапи експерименту	Рівні сформованості та кількість майбутніх дизайнерів					
		Алгоритмічний		Продуктивний		Творчий	
		абс.	%	абс.	%	абс.	%
КГ (111)	Констатувальний	60	54,05	39	35,14	12	10,81
	Формувальний	51	45,95	44	39,64	16	14,41
ЕГ (115)	Констатувальний	63	54,78	39	33,91	13	11,31
	Формувальний	28	24,35	50	43,48	37	32,17

Узагальнені результати проведеного дослідження свідчать, що завдання, поставлені в дисертаційній роботі, повністю виконані, гіпотезу доведено, мети дослідження досягнуто, а наукові результати і висновки мають важливе теоретичне і практичне значення.

ВИСНОВКИ

Дисертаційне дослідження присвячене розв'язанню важливої науково-прикладної проблеми – теоретичному обґрунтуванню концепції формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, моделюванню відповідної системи формування їхньої іншомовної професійної компетентності та експериментальній перевірці її ефективності. У результаті виконання дослідження сформовано висновки.

1. З'ясовано, що євроінтеграційні процеси спонукають нашу державу до глибинних трансформацій у різних сферах суспільного життя. Особлива увага звертається на підготовку висококваліфікованого фахівця, здатного функціонувати в умовах глобалізованого світу, налагоджувати ділову та науково-виробничу співпрацю із зарубіжними колегами, що передбачає опанування мов міжнародного спілкування. У контексті дослідження сформовано та опрацьовано джерельну базу, що охоплює документи, рекомендації, звіти міжнародних організацій, асоціацій, які займаються дослідженнями в галузі мовної освіти, професійної підготовки і неперервного професійного розвитку дизайнерів, їхньої професійної діяльності, а також законодавства України. Особлива увага приділена науково-методичній літературі, що висвітлює загальні питання викладання і навчання іноземної мови, методологічні підходи до формування іншомовної компетентності, організаційні форми і методи навчання, формування іншомовної компетентності у спілкуванні, аудіюванні, письмі, читанні.

Опрацювання джерельної бази дослідження дало змогу дефініціювати основні поняття та категорії наукової розвідки, зокрема компетентність, професійна компетентність, дизайн, середовище, іншомовна компетентність, та означити професійну компетентність дизайнера

середовища як інтегративну якість, яка відображає систему знань, комплекс умінь і навичок, загальнолюдських та професійних цінностей і ставлення, що дозволяють самостійно та ефективно проектувати предметно-просторове середовище з урахуванням конструкторської, функціональної, технологічної, художньої, естетичної, економічної доцільності й ефективності, запитів та інтересів споживачів в усталених і швидкозмінних умовах професійного середовища; іншомовну професійну компетентність дизайнера середовища схарактеризувати як інтегративне утворення, що охоплює здатність фахівця успішно організувати власну іншомовну професійну діяльність у різних форматах, застосовуючи потенціал іноземної мови (соціально-лінгвістичні, прагматичні, граматичні характеристики) з метою ефективної реалізації комунікативних і професійних завдань, що передбачають вираження власних думок, тлумачення концепцій, почуттів, фактів, ідей у різноманітних культурних, соціальних, професійних контекстах. Проблема формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища потребує розв'язання, зокрема за умови обґрунтування та імплементації системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

2. Виявлено доцільність застосування теорій і концепцій з різних галузей наукового знання з метою формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища для забезпечення їхньої конкурентоспроможності у професійному середовищі. Аргументовано використання надбавь:

- філософії: екзистенціалізм (людина як найвища цінність з власною неповторністю), прагматизм (діяльнісна сутність людини, в якій об'єктивується її буття та закладена її єдина можливість на самореалізацію і досягнення успіху), конструктивізм (природа пізнання, в якому людина постає активним суб'єктом і вибудовує власні знання на основі взаємодії із середовищем);

- лінгвістики: структуралізм (опанування іноземної мови, що є комплексним феноменом, спрямованим на обслуговування процесів фахової комунікації, та більш ґрунтовне засвоєння її одиниць різних рівнів у єдності їхньої форми і значення та з урахуванням різних типів відношень між ними), функціоналізм (практичність опанування іноземною мовою як інструментом спілкування у фаховому дискурсі), лінгвокультуралізм (нерозривний зв'язок мови і культури, що відіграють особливо важливу роль у процесі іншомовної підготовки фахівців з дизайну середовища, спрямовуючи її на забезпечення здатності здобувачів до повноцінної взаємодії з носіями не лише чужої мови, а й культури);

- психології: нативізм (вагомий вплив генетичних факторів на успішність пізнавальної та комунікативної діяльності студента, необхідність опори на його унікальний природний потенціал та

персоналізовані підходи до його розвитку, врахування індивідуальних можливостей у засвоєнні іноземних мов, що сукупно орієнтують на забезпечення сприятливих умов для вияву й оптимальної реалізації його природних задатків, схильностей, талантів у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням), когнітивізм (людське пізнання, що має активну природу, знання є індивідуальним конструктом розумової діяльності людини, а також існує нерозривний взаємозв'язок між мисленням і мовленням, що має вагоме значення для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища), інтеракціонізм (важливість забезпечення умов для активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу та його спрямованості на іншомовну комунікацію як головний спосіб засвоєння іншомовного матеріалу);

– педагогіки: таксономія Блума (формування професійної іншомовної компетентності на основі послідовності запам'ятовування, відтворення, пояснення, інтерпретації, вживання, аналізу й критичного осмислення, творення), концепція розвивального навчання (удосконалення інтелектуальних можливостей, подальший розвиток мовленнєвих здібностей, особистісних якостей студентів, добір інформаційного наповнення за критеріями відповідності пізнавальним і комунікативним інтересам цієї вікової категорії, розробку системи вправ і завдань зростаючої складності), концепції проблемного навчання (активне опанування знань і вмінь, важливість комбінування різних типів проблемних навчальних завдань, циклічний і ступеневий характер організації навчальної роботи відповідно до підвищення рівня їхньої складності).

Визначено та аргументовано методологічні підходи, покладені в основу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, серед яких особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, міждисциплінарний, технологічний.

3. На основі теоретичного аналізу обґрунтовано сутність та компонентну структуру іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища: мотиваційний (інтереси, потреби, ціннісні установки), гносеологічний (предметно-професійні знання, лінгвістичні знання, лінгвосоціокультурні знання), діяльнісний (рецептивні вміння, продуктивні вміння, стратегічні вміння) та особистісний (рефлексивні навички, емоційний інтелект, навички самоорганізації) компоненти.

Структурування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища слугувало основою для розробки діагностичного апарату дослідження, що представлений критеріями, їхніми показниками, та рівнями (алгоритмічний, продуктивний, творчий): мотиваційно-ціннісний (розуміння функцій іноземної мови у професійній діяльності

сучасного дизайнера середовища; потреба в оволодінні іноземною мовою для інтеграції в міжнародне освітнє і професійне середовище та професійно-особистісного розвитку; позитивне ціннісне ставлення до іноземної мови та іншомовної комунікації у процесі навчальної і подальшої професійної діяльності; зацікавленість у практичному використанні іноземної мови в освітніх і професійних цілях); змістово-інформаційний (знання предметно-ситуативної тематики спілкування в сучасному професійному середовищі; знання мовних (лексико-термінологічних, граматичних, стилістичних) засобів вираження предметного змісту фахової комунікації; знання мовних засобів вираження еталонної мовленнєвої поведінки у професійному середовищі; знання стратегій і тактик конструктивної мовленнєвої поведінки в типових і нестандартних ситуаціях професійного спілкування згідно із загальноприйнятими соціокультурними нормами); діяльнісно-поведінковий (уміння сприймати, декодувати та розуміти зміст усних і письмових повідомлень фахової проблематики; уміння продукувати висловлювання в ситуаціях професійного спілкування згідно з мовними нормами (лексичними, граматичними, стилістичними) в усній і письмовій формі; уміння використовувати мовні засоби вираження еталонної мовленнєвої поведінки у професійному середовищі; уміння ініціювати та вести фахову комунікацію на основі конструктивних комунікативних стратегій і тактик); особистісно-рефлексивний (навички рефлексії власної іншомовної професійної компетентності, комунікативної поведінки та її наслідків; навички розпізнавання й розуміння емоційних станів і переживань співрозмовників у процесі іншомовного спілкування; навички психоемоційного саморегулювання у різних ситуаціях навчання іноземної мови та спілкування нею; навички самоорганізації у процесі вивчення іноземної мови та її використання як засобу професійної комунікації).

4. Обґрунтовано концепцію, що слугує підґрунтям для проектування відповідної системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, в основу якої покладено вимоги нормативно-законодавчої бази, запити суспільства, потреби ринку праці і вимоги працедавців, інтереси та вподобання здобувачів освіти. Метою концепції є окреслення змістово-технологічного забезпечення процесу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища на основі аналізу і синтезу теоретико-методологічних засад іншомовної професійної підготовки фахівців та формування їхньої іншомовної професійної компетентності для подальшого застосування у процесі розв'язання складних нетипових професійних завдань. Концепція охоплює три концепти (методологічний, теоретичний, технологічний) та відображає розробку і впровадження у практику закладів вищої освіти відповідної системи.

Система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища структурована за низкою

підсистем, серед яких: цільова підсистема (мета і завдання); теоретико-методологічна (філософські, лінгвістичні, педагогічні, психологічні теорії; методологічні підходи (особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, міждисциплінарний, технологічний); структурні компоненти іншомовної професійної компетентності дизайнерів середовища (мотиваційний, гносеологічний, діяльнісний, особистісний); змістово-технологічна (функції, предметно-мовний інтегрований зміст навчання; форми організації навчання, сучасні методи і засоби навчання; діагностико-результативна (критерії: мотиваційно-ціннісний, змістово-інформаційний, діяльнісно-поведінковий, особистісно-рефлексивний та їхні показники, рівні сформованості іншомовної професійної компетентності (алгоритмічний, продуктивний, творчий), а також означений результат – позитивна динаміка у рівнях сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища.

5. Визначено, схарактеризовано та впроваджено педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти: актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови професійного спрямування; оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції; моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції; створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища.

6. Експериментально перевірено ефективність розробленої системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти. Результати діагностики загального рівня іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища свідчать, що творчий рівень сформованості іншомовної професійної компетентності в КГ зріс лише на 3,60%, у той час як в ЕГ він зріс на 20,86%; продуктивний рівень сформованості в КГ зріс на 4,50%, а в ЕГ – на 9,57%; алгоритмічний рівень сформованості іншомовної професійної компетентності в КГ знизився на 8,10%, а в ЕГ – на 30,43%.

Вірогідність результатів проведеної експериментальної роботи й достовірність експериментальних даних визначені з використанням непараметричного критерію Пірсона χ^2 . Результати формувального етапу експерименту підтвердили правомірність та ефективність розробленої системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти (моделі, педагогічних умов і науково-методичного забезпечення), послугувавши підставою для висновку, що мети дослідження досягнуто, сформульовані завдання виконані, гіпотеза підтверджена.

7. Розроблено та впроваджено в практику іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища навчально-методичне

забезпечення з метою формування їхньої іншомовної професійної компетентності. Навчальний посібник «English for Designers» складається з дванадцяти розділів, які відображають предметно-мовний інтегрований зміст навчання (сутність професії дизайнера, різновиди й принципи дизайну, типологія і функціональні особливості будівель, новітні засоби дизайн-проектування, художньо-композиційні основи побудови інтер'єру, види оздоблювальних матеріалів і схеми освітлення, розмаїття стилевих рішень, культурно-історичні чинники розвитку інтер'єрів у сучасному світі, внесок відомих дизайнерів у становлення галузі тощо, що передбачає застосування мовних засобів його вираження, характерних для англomовного професійного дизайн-дискурсу для коректного сприймання, розуміння, реалізації професійно-комунікативних завдань англійською мовою). Посібник містить передтекстове обговорення, тексти професійного спрямування, вправи для формування галузевої лексики, письмо, граматику, усне мовлення, тести для самоконтролю, вправи з перекладу, активний словник, що, своєю чергою, сприяє закріпленню вивченого матеріалу. Така структура дає змогу послідовно опанувати новий матеріал, систематизувати його та закріплювати здобуті знання через систему практичних занять та самостійної роботи, а також комплекс методів (стимулювання і мотивування, частково-пошуковий, дослідницький, контролю і самоконтролю, інтегровані, інтерактивні: творчі, проектні, проблемні, командні (імітації, симуляції, ділові ігри); ситуативні завдання (аналітичні, продуктивні, рольові). Доповнюють систему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища Електронні навчально-методичні комплекси «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Частина 1» (<https://vns.lpnu.ua/course/view.php?id=19534>) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Частина 2» (<https://vns.lpnu.ua/course/view.php?id=19535>), що презентують цифрові дидактичні інструменти, відеофрагменти, зображення, таблиці, асоціативні схеми, ментальні карти, загадки, головоломки, кросворди для організації інтеракції здобувачів освіти в іншомовному професійно спрямованому навчальному середовищі.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів комплексної проблеми та засвідчує важливість її подальшої наукової розробки за такими напрямками: обґрунтування теоретико-методичних засад удосконалення іншомовних професійних знань, умінь, навичок бакалаврів з дизайну середовища в умовах магістратури, а також неформального навчання; створення навчально-методичного інструментарію для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів у процесі навчання різних іноземних мов, зокрема німецької, французької тощо; вивчення зарубіжного досвіду формування іншомовної професійної компетентності дизайнерів та можливостей його імплементації в українських закладах вищої освіти.

**Список опублікованих праць,
що відображають основні результати дисертації
Навчальний посібник**

1. Шайнер, Г. (2025с). *Англійська мова для дизайнерів: навчальний посібник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

**Статті в наукових виданнях, включених на дату опублікування
до переліку наукових фахових видань України**

2. Вознюк, О. М., Поцелуйко, А. Б., & Шайнер, Г. І. (2017). Роль соціо-гуманітарних дисциплін у формуванні професійної культури майбутніх фахівців у технічних ВНЗ. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*, 32, 481-486.

3. Шайнер, Г. І. (2017а). Іншомовна підготовка студентів вищих технічних навчальних закладів у контексті вимог Болонського процесу. *Молодь і ринок*, 4(147), 68-71.

4. Шайнер, Г. І. (2018а). Соціо-гуманітарний аспект іншомовної підготовки у вищих навчальних закладах. *Педагогічні науки*, 81(2), 203-206.

5. Шайнер, Г. І., & Балацька, Л. П. (2018). Лінгвістична пропедевтична складова частина в системі виховання майбутніх фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 61(1), 134-137.

6. Шайнер, Г. І., & Гавран, М. І. (2019). Інформаційно-комунікаційні технології навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах України. *Інноваційна педагогіка*, 10(3), 128-133.

7. Вільховченко, Н. П., & Шайнер, Г. І. (2019). Особливості дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у контексті медіаосвіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 62(2), 31-34.

8. Shayner, H., & Havran, M. (2020a). Role of students' individual work in acquisition of a foreign language. *Інноваційна педагогіка*, 24(2), 74-77.

9. Ісаєва, О. С., & Шайнер, Г. І. (2021). Гуманітарний розвиток студентів як складова системи вищої освіти. *Молодь і ринок*, 10(196), 58-62.

10. Ісаєва, О. С., Шайнер, Г. І., & Розман, І. В. (2021). Кейс-технологія як інноваційний підхід викладання дисциплін у кризових умовах. *Молодь і ринок*, 11-12(197-198), 39-43.

11. Шайнер, Г. І., Ваколя, З. М., & Кушнірчук, О. О. (2021). Традиційні та інноваційні методики викладання іноземної мови у процесі формування лексичної англомовної компетентності. *Перспективи та інновації науки. (Серія «Педагогіка». Серія «Психологія». Серія «Медицина»)*, 5(5), 666-677.

12. Шайнер, Г., & Кушка, Б. (2021). Сучасні методи викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 40(3), 270-277.

13. Ісаєва, О. С., & Шайнер, Г. І. (2022а). Імплементація технології STEM-освіти у технічних вишах. *Молодь і ринок*, 6(204), 45-49.

14. Ісаєва, О. С., & Шайнер, Г. І. (2022б). Лінгвістична підготовка майбутнього фахівця технічного профілю. *Інноваційна педагогіка*, 51(1), 188-191.

15. Ісаєва, О. С., & Шайнер, Г. І. (2022с). Формування професіоналізму фахівця технічного ВНЗ. *Інноваційна педагогіка*, 49(1), 124-127.

16. Navran, M., & Shayner, H. (2023). International academic mobility of students in a globalized society: challenges and perspectives. *Вісник науки та освіти*, 11(17), 447-458.

17. Ісаєва, О. С., & Шайнер, Г. І. (2023а). Методологічні підходи до формування особистості майбутніх фахівців у технічних ЗВО. *Молодь і ринок*, 8(216), 7-10.

18. Ісаєва, О. С., & Шайнер, Г. І. (2023б). Цінності як джерело професійної підготовки студентів вищих технічних закладів освіти. *Молодь і ринок*, 9(217), 38-41.

19. Shayner, H. (2024а). Foreign language professional competence of environment designers as a subject of scientific discussions. *Педагогіка формування творчої особистості*, 94, 118-122.

20. Shayner, H. (2024б). Professional competence of environment designers: definition of the concept. *Педагогіка формування творчої особистості*, 96, 90-95.

21. Shayner, H. I., & Mukan, N. V. (2025). Updating the content of foreign language professional training for future environmental designers based on the principle of interdisciplinary integration. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 14, 161-167.

22. Shayner, H. I. (2025а). The modelling of professionally oriented situated learning as a pedagogical condition for forming foreign language professional competence of future environmental designers. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 16, 165-170.

23. Shayner, H. (2025б). The formation of foreign language professional competence of future environmental designers: the conceptual framework. *Академічні візії*, 43. Взято з: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2263>

24. Шайнер, Г. (2025а). Моделювання системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. *Академічні візії*, 45. Взято з: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2264>

25. Шайнер, Г. (2025б). Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища: методологічні підходи. *Академічні візії*, 47. Взято з: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2265>

26. Шайнер, Г., & Муқан, Н. (2025). Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища: філософський вимір. *Академічні візії*, 41. Взято з: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2262>

Статті в періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus

27. Shvay, R., Rarot, H., & Shayner, H. (2020). Learning model for improving the effectiveness of students' learning performance in lessons. *Journal of Education Culture and Society*, 11(1), 225-238.

28. Shayner, H., Titarenko, S., Mamchych, O., Pylypchuk, V., & Nefodov, D. (2024). Socialization of personality in the conditions of informatization of the educational space. *Amazonia Investiga*, 13(80), 215-232.

29. Krokmal, A., Tymchenko, A., Shayner, H., Lytvynov, A., & Drobin, A. (2024). Use of interactive electronic educational video resources for professional training of specialists. *Revista Eduweb*, 18(3), 223-238.

30. Dushechkina, N., Yatsyna, S., Malyk, Y., Shayner, H., Tyshkovets, M., & Nykytenko, O. (2024). Interpersonal interaction strategies for the development of communication skills in university education. *Revista Eduweb*, 18(4), 68-88. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.04.5>

31. Babiak, Z., Plavutska, I., Bodnar, O., Dzhydzhora, L., Dudar, O., Shayner, H., & Denysiuk, N. (2025). Enhancing Language Proficiency and Intercultural Leadership in Teachers and Students Through Innovative Academic Mobility. *International Journal of Organizational Leadership*, 14 (First Special Issue 2025), 453-462.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

32. Шайнер, Г. І., Вознюк, О. М., & Поцелуйко, А. Б. (2016). Роль соціо-гуманітарних дисциплін у формуванні професійної культури майбутніх фахівців у технічних ВНЗ. *Ідея університету у європейському і національному вимірах: традиції, сьогодення, перспективи: збірник тез науково-практичної конференції* (м. Львів, 3-4 листопада 2016 р.). (с. 16-17). Львів: ЛНУ імені Івана Франка.

33. Шайнер, Г. І. (2017с). Актуальні аспекти нової концепції вивчення іноземних мов в Україні: загальноєвропейські рекомендації. *Pedagogical education in modern university – project-based approach to the work organization according to the guidelines of the European Qualifications Framework (experience of Danubius University): the abstracts of scientifically-methodological works by the results of international scientific and pedagogical internship* (Sladkovicovo, 22-24 March, 2017). (pp. 117-120). Sladkovicovo: Danubius University.

34. Шайнер, Г. І., & Вільховченко, Н. П. (2017). Престиж та необхідність вивчення іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах. *Лабіринти реальності: збірник наукових праць (за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Монреаль, 30-31 жовтня 2017 р.). (с. 68-71). Монреаль: СРМ «ASF».

35. Шайнер, Г. І. (2018b). Англомовний аспект як складова лідерських якостей майбутніх фахівців. *Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 27-28 вересня 2018 р.). (с. 63-65). Харків: НТУ «ХПП».

36. Шайнер, Г. І. (2018c). Ефективність дидактичних методик викладання англійської мови у вищих технічних навчальних закладах. *Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 2-3 лютого 2018 р.) Ч. 2. (с. 55-57). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

37. Шайнер, Г. І. (2018d). Роль комунікативної компетентності в процесі підготовки здобувачів вищої освіти. *Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 26-27 жовтня 2018 р.). (с. 75-77). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота».

38. Шайнер, Г. І. (2019). Культурологічний аспект вивчення англійської мови у вищих технічних навчальних закладах. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 8-9 лютого 2019 р.). (с. 31-34). Запоріжжя: Класичний приватний університет.

39. Shayner, H., & Havran, M. (2020b). Motivation for a foreign language learning in higher educational establishments. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 26-27 червня 2020 р.). (с. 126-129). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота». (авторський внесок: окреслення сутності мотивації до вивчення іноземної мови).

40. Shayner, H., & Kushka, B. (2020). The necessity of test assessment in higher educational establishments. *Pedagogical and psychological education as a component of the education system in Ukraine and the EU countries: scientific and pedagogic internship*. (Wroclawec, 3 August – 11 September, 2020). (pp. 258-261). Wroclawec: Izdevnieciba “Baltija Publishing”.

41. Shayner, H., & Vilkhovchenko, N. (2020). The need for developing students' emotional intelligence in the context of foreign languages learning. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Т. 8: Діалог у розвитку науки та освіти: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції*. (м. Конін, Ужгород, Київ, Херсон, 2020 р.). (с. 273-274). Херсон: Посвіт.

42. Vilkhovchenko, N., & Shayner, H. (2020). Peculiarities of “English for specific purposes” in technical universities: reading skills. *Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної*

конференції (м. Київ, 6-7 березня 2020 р.). (с. 49-51). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

43. Shayner, H., & Vilkhovchenko, N. (2021). Computer technologies as a means of foreign language acquisition for modern specialists qualitative training. *Тенденції забезпечення якості освіти: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 22 січня 2021 р.). (с. 96-98). Дніпро: Міжнародний гуманітарний дослідницький центр.

44. Shayner, H. (2024c). Professional competence of environment designer in the context of labour market and creative industry requirements. *Розвиток педагогіки в умовах нової соціокультурної реальності: матеріали II науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 13-14 вересня 2024 р.). (с. 21-23). Одеса: Видавництво «Молодий вчений».

45. Шайнер, Г. І. (2024d). The formation of environment designers' foreign language professional competence: strategies and approaches. *Концептуальні шляхи розвитку освіти та педагогічної науки: матеріали II науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 22-23 листопада 2024 р.). (с. 48-50). Одеса: Видавництво «Молодий вчений».

46. Shayner, H. (2025c). Formation of foreign language professional competence of future environmental design specialists: technological approach. *Корпус та дискурс: цифрові інновації: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 19 листопада 2025 р.). (с. 153-156). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Публікації, що додатково висвітлюють результати дослідження

47. Leonov, Y., Shpitun, I., Shevchenko, L., Shayner, H., & Dzherelii, V. (2024). Innovative strategies and technologies in educational programs for sports officials: Improving the efficiency of training and competitiveness of the sports industry. *Multidisciplinary Reviews*, 8 (e2024spe051). Retrieved from: <https://malque.pub/ojs/index.php/mr/article/view/7109/3095>

48. Zahorodnia, L., Tsepeniuk, T., Shayner, & H., Kushka, B. (2024). Lexical lacunas and their elimination in the target text. *Analele Universității din Craiova, Seria Științe Filologice, Lingvistică*, 46(1-2), 222-229.

49. Matiushko, L. M., & Shayner, H. I. (2017). Modernization of the European educational area in the context of the Bologna declaration: the prospects for Ukraine. In *Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine. Vol. 3: collective monograph*. (pp. 277-296). Lublin: Baltija Publishing.

50. Vilkhovchenko, N., & Shayner, H. I. (2018). "Discipline "Foreign language for specific purposes" in the context of media education". In *Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium. Vol. 2: collective monograph*. (pp. 70-86). Riga: Baltija Publishing.

51. Voznyuk, O., & Shayner, H. (2019). Continuous education as a means of forming professional culture of future specialists. In *Social and legal aspects*

of the development of civil society institutions: collective monograph. P. 1. (pp. 76-89). Warsaw: BMT Erida Sp.z.o.o.

52. Voznyuk, O., & Shayner, H. (2020). Глобальна інформатизація вищої технічної освіти як складова гуманізації професійної культури. In *Contemporary issues of digital economy and society; monograph 36*. (pp. 22-29). Katowice: Publishing House of Katowice School of Technology.

53. Shvay, R., Shayner, H., & Kushka, B. (2021). *The role of pedagogy of creativity in the context of the modern paradigm of teaching Physics*. Modern education, training and upbringing: collective monograph. (pp. 205-213). Boston: Primedia eLaunch.

54. Шайнер, Г. І., Кушка, Б. Г., & Кузан, Г. С. (2023). Можливості цифрового освітнього простору у навчанні іншомовної міжкультурної комунікації. In *Moderní aspekty vědy. – Svazek XXXVI mezinárodní kolektivní monografie: collective monograph*. (с. 98-108). Jesenice: Publishing Group “Vědecká perspektiva”.

55. Shayner, H. I., Rak, N. V., & Senkovych, O. R. (2023). The main approaches to socio-political vocabulary study in modern linguistics. In *Moderní aspekty vědy. – Svazek XXXVII mezinárodní kolektivní monografie: collective monograph*. (pp. 256-266). Jesenice: Publishing Group “Vědecká perspektiva”.

56. Вільховченко, Н., & Шайнер, Г. (2016). Використання методу «кейс-стаді» у навчальному процесі немовного закладу освіти України при вивченні іноземної мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія», 63, 216-219. (авторський внесок: аналіз специфіки використання методу «кейс-стаді» під час вивчення іноземної мови).*

57. Vilkhovchenko, N., & Shayner, H. (2017). Terminology as a stylistic means of science fiction texts. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики, 1(14), 101-103. (авторський внесок: студювання наукової літератури з термінології).*

АНОТАЦІЇ

Шайнер Г. І. Теоретичні і методичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Хмельницький національний університет, Хмельницький, 2026.

У дисертації обґрунтовано концепцію дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, що ґрунтується на трьох концептах – методологічному, теоретичному, технологічному; розроблено та змодельовано систему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, що охоплює взаємопов'язані підсистеми (цільова, теоретико-методологічна, змістово-технологічна, діагностико-результативна),

експериментально перевірено її ефективність; визначено й обгрунтовано педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища (актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції; моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції; створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища).

Розглянуто іншомовну професійну компетентність майбутніх дизайнерів середовища як предмет науково-педагогічних досліджень. Представлено результати аналізу поняттєво-категорійного апарату дослідження. Розкрито сутність та особливості досвіду вітчизняних університетів щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Висвітлено теоретичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Розкрито сутність методологічних підходів до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Схарактеризовано компоненти, критерії, показники та рівні сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Представлено обгрунтування концепції дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; специфіку моделювання системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Презентовано актуалізацію і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; авторське бачення оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції. Висвітлено особливості моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції, а також створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища. Представлено програму і методику дослідження. Схарактеризовано специфіку констатувального етапу експерименту та відображено інтерпретацію результатів дослідження.

Уточнено й конкретизовано поняття «професійна компетентність», «професійна компетентність дизайнера середовища», «іншомовна компетентність», «іншомовна професійна компетентність дизайнера середовища». Визначено сутність іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та її компонентну структуру (мотиваційний, гносеологічний, діяльнісний, особистісний компоненти). Удосконалено змістове наповнення іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища; діагностичний апарат (критерії, показники, рівні) для визначення стану сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища за кожним із її компонентів. Подальшого розвитку набули положення про

міждисциплінарну інтеграцію та її використання у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням; ідеї щодо використання методів моделювання та інтеракції з метою побудови іншомовного професійно спрямованого навчального середовища; конструювання ефективного іншомовного професійно спрямованого навчального середовища з опертям на сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, іншомовна компетентність, іншомовна професійна компетентність, дизайн середовища, майбутній дизайнер середовища, іноземна мова за професійним спрямуванням, компоненти іншомовної професійної компетентності, система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну середовища, міждисциплінарна інтеграція, інтеракція, інформаційно-комунікаційне навчальне середовище.

Shayner H. I. Theoretical and Methodological Foundations of Forming Foreign Language Professional Competence of Future Environmental Designers. – Qualifying research paper as a manuscript.

The thesis for the Degree of Doctor of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and methods of professional education. Khmelnytskyi National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Khmelnytskyi, 2026.

In the thesis the concept of the research of forming foreign language professional competence of future environmental designers has been substantiated, based on three constructs – methodological, theoretical, and technological; the system of forming foreign language professional competence of future environmental designers has been developed and modelled, encompassing interrelated subsystems (target, theoretical-methodological, content-technological, diagnostic-resultative), and its effectiveness has been experimentally verified; pedagogical conditions for forming foreign language professional competence of future environmental designers have been determined and substantiated (actualisation and stimulation of future environmental designers to study English for Specific Purposes; updating the content of foreign language professional training of future environmental designers based on interdisciplinary integration; modelling professionally oriented situations based on interaction; creating an information and communication learning environment).

The foreign language professional competence of future environmental designers as a subject of scientific-pedagogical research is examined and the results of the analysis of the conceptual and categorical apparatus of the research are presented. The essence and features of the experience of domestic universities in forming foreign language professional competence of future environmental designers are elucidated.

The theoretical foundations of forming foreign language professional competence of future environmental designers are highlighted. The essence of methodological approaches to forming foreign language professional competence of future environmental designers is revealed. The components, criteria, indicators, and levels of foreign language professional competence formedness of future environmental designers are characterised.

The rationale behind the research concept for forming foreign language professional competence of future environmental designers is presented. The specifics of modelling the system of forming foreign language professional competence of future environmental designers are outlined. The actualisation and stimulation of future environmental designers to study English for Specific Purposes are outlined and the author's vision of updating the content of foreign language professional training of future environmental designers based on interdisciplinary integration is articulated. The features of modelling professionally oriented situations based on interaction, as well as the creation of an information and communication learning environment are highlighted. The programme and methodology of the research are presented. The specifics of the ascertaining stage of the experiment are characterised, and the interpretation of the research results is presented.

The concepts of “professional competence”, “professional competence of an environmental designer”, “foreign language competence”, “foreign language professional competence of an environmental designer” *have been clarified and specified*. The essence of foreign language professional competence of future environmental designers and its component structure (motivational, gnoseological, activity-based, and personal components) have been defined. The content composition of foreign language professional training of future environmental designers has been improved; the diagnostic apparatus (criteria, indicators, levels) for determining the state of formedness of foreign language professional competence of future environmental designers for each of its components has been refined. Further development has been given to provisions on interdisciplinary integration and its use in the process of teaching Foreign Language for Specific Purposes; ideas regarding the use of modelling and interaction methods aimed at constructing a professionally oriented foreign language learning environment; designing an effective professionally oriented foreign language learning environment based on modern information and communication technologies.

Keywords: competence, professional competence, foreign language competence, foreign language professional competence, environmental design, future environmental designer, Foreign Language for Specific Purposes, components of foreign language professional competence, system of forming foreign language professional competence of future specialists in environmental design, interdisciplinary integration, interaction, information and communication learning environment.

Підписано до друку 05.03.2026.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,0.
Наклад 100 прим. Замовлення № 1-05032026.
Віддруковано з оригінал-макета замовника.
Друк ФОП Паляниця В. А.
м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 9а, оф.38.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК №4870 від 20.03.2015 р.